

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. gruodžio 12 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), Donato Šerno ir Agnės Tiknūtės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal antstolės **Doloresos Petronaitienės** kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo 2023 m. balandžio 4 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos Lietuvos Respublikos, atstovaujamos valstybės įmonės Turto banko, skundą dėl antstolės Doloresos Petronaitienės veiksmų, suinteresuoti asmenys (išieškotojai) N. A. R., R. R., „Luminor Bank AS“, Estija, E. R., E. R., I. R.-K.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių antstolio veiksmus (išieškotų lėšų paskirstymą) vykdant išieškojimą iš skolininko (palikėjo), kai vykdymo proceso metu skolininko (palikėjo) turtą paveldi valstybė, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja Lietuvos Respublika, atstovaujama VĮ Turto banko, kreipėsi su skundu dėl antstolės veiksmų, prašydama panaikinti 2022 m. rugpjūčio 22 d. patvarkymą Nr. S-22-66-40487 dėl lėšų paskirstymo vykdomosiose bylose, nurodydama, kad antstolė pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 754 straipsnio 5 dalį. Pareiškėja pažymėjo, kad išviešinto palikimo perėjimo valstybei liudijimo pastabose nurodyta, jog R. M. kreditoriai taip pat yra Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), kuriai skola yra 3866,70 Eur, „AS Citadele banka“ Lietuvos filialas, kuriam skola yra 8815,37 Eur, UAB „Gelvora“, kuriai skola yra 1054,01 Eur, UAB GF bankas, kuriam skola yra 5726,01 Eur. Antstolė privalėjo gautas už parduotą turtą lėšas skirstyti ne tik procese pateiktų vykdomųjų dokumentų pagrindu dalyvaujantiems išieškotojams, bet ir kreditoriams, išvardytiems pareiškėjos pateiktame sąraše. Antstolė 2022 m. rugsėjo 20 d. patvarkymu Nr. 6.22.-287/2022 atsisakė patenkinti pareiškėjos skundą ir jį perdavė nagrinėti Šiaulių apylinkės teismui.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Šiaulių apylinkės teismas 2022 m. spalio 17 d. nutartimi atmetė pareiškėjos VĮ Turto banko skundą dėl antstolės D. Petronaitienės veiksmų.
4. Teismas nusprendė, kad antstolės D. Petronaitienės kontoroje vykdomos aštuonios vykdomosios bylos pagal notarų išduotus vykdomuosius įrašus. 2022 m. rugpjūčio 22 d. antstolė priėmė išieškotų lėšų paskirstymo patvarkymą Nr. S-22-66-40487, kuriuo paskirstė 53 040 Eur išieškotą iš skolininko R. M. sumą trečios eilės išieškotojams E. R., „Luminor Bank AS“, N. A. R., I. R.-K., R. R., E. R. atitinkama pinigų suma kiekvienam išieškotojui.
5. Teismas nustatė, kad kreditoriai VMI, „AS Citadele banka“ Lietuvos filialas, UAB „Gelvora“, UAB GF bankas vykdomųjų dokumentų pateikę nebuvo, jų naudai užvestų vykdomųjų bylų antstolė D. Petronaitienė nevykdė ir priverstinis skolų išieškojimas minėtų kreditorių naudai nevyko. Kreditoriai VMI, „AS Citadele banka“ Lietuvos filialas, UAB „Gelvora“, UABGF bankas turėjo teisę iki 2022 m. rugpjūčio 22 d. prisijungti prie išieškojimo pateikdami vykdomąjį dokumentą, tačiau to nepadarė ir į antstolę nesikreipė, nors jiems visiems 2022 m. birželio 29 d. raštu buvo pranešta apie vykstantį priverstinio išieškojimo procesą. Taigi išieškotos lėšos vykdomosiose bylose buvo paskirstytos ir išmokėtos teisėtai ir pagrįstai, nepažeidžiant CPK 754 straipsnio 5 dalies įtvirtinto reglamentavimo, todėl ši pareiškėjos skundo dalis atmesta kaip nepagrįsta. Teismas nusprendė, kad antstolės 2022 m. rugpjūčio 22 d. išieškotų lėšų paskirstymo patvarkymas Nr. S-22-66-40487 yra teisėtas.
6. Šiaulių apygardos teismas 2023 m. balandžio 5 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo nutartį pakeitė ir pripažino neteisėtu antstolės 2022 m. rugpjūčio 22 d. patvarkymą Nr. S-22-66-40487 dėl lėšų paskirstymo, išskyrus dalį dėl lėšų paskirstymo išieškotojui „Luminor Bank AS“.
7. Antstolė iki atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi „Luminor Bank AS“ neturėjo sustabdyti vykdomųjų bylų. Tačiau atsiskaičiusi su hipotekos kreditoriumi ir padengusi savo vykdymo išlaidas, antstolė turėjo sustabdyti vykdomąsias bylas ir likusias po atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi ir vykdymo išlaidų padengimo lėšas turėjo pervesti VĮ Turto bankui, kad šis atsiskaitytų su kreditoriais teisės aktų nustatyta tvarka. Taigi, antstolė patvarkymu Nr. S-22-66-40487 dėl išieškotųjų lėšų paskirstymo vykdomosiose bylose Nr. 0062/21/00588, Nr. 0066/22/00261, Nr. 0066/22/00950, Nr. 0066/22/00951, Nr. 0066/22/00952, Nr. 0066/22/00953, Nr. 0066/22/00954, Nr.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

8. Antstolė D. Petronaitienė kasaciniu skundo prašo panaikinti Šiaulių apygardos teismo 2023 m. balandžio 5 d. nutartį ir palikti galioti Šiaulių apylinkės teismo 2022 m. spalio 17 d. nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 8.1. Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apsaikymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekoms taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634, (toliau – Taisyklės) nustatyta turto realizavimo ir lėšų paskirstymo tvarka nėra taikoma antstoliui, kai jis realizuoja hipoteka įkeistą valstybės paveldėtą turtą ir, realizavęs turtą, paskirsto lėšas. Jose aprašyti subjektai, kurie realizuoja valstybės paveldėtą turtą, ir tvarka, kaip lėšos paskirstomos po to, kai realizuojamas valstybės paveldėtas neįkeistas turtas.
- 8.2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 626, 628, 629, 668 ir 691 straipsnių 2019 m. liepos 9 d. pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2285 CPK 628 straipsnis buvo papildytas 4 dalimi ir buvo nustatyta, kad vykdomoji byla, kurioje mirusio skolininko turtą paveldi valstybė, išskyrus atvejus, kai vykdomas išieškojimas iš įkeisto turto, sustabdoma tol, kol valstybės institucija Vyriausybės nustatyta tvarka realizuos valstybės paveldėtą skolininko turtą ir apmokės antstoliui vykdomo išlaidas, apskaičiuotas iki vykdomosios bylos sustabdymo dėl to, kad mirusio skolininko turtą paveldi valstybė. Taip pat buvo pakeista CPK 668 straipsnio 2 dalis, nurodant, kad išieškojimas, vykdomas iš valstybės, savivaldybės ar biudžetinių įstaigų, gali būti nukreipiamas tik į joms priklausančias lėšas, išskyrus atvejus, kai vykdomas išieškojimas iš įkeisto turto ir mirusio skolininko turtą paveldi valstybė. Taigi, įstatymų leidėjas reglamentavo du valstybės paveldėto turto realizavimo procesus (modelius): kai turtas yra įkeistas, tokį turtą realizuoja antstolis, vadovaudamasis CPK nuostatomis, o kai turtas yra neįkeistas, jis realizuojamas Taisyklių nustatytų subjektų ir jose nustatyta tvarka.
- 8.3. Išieškojimą iš hipoteka įkeisto valstybės paveldėto turto vykdo antstolis, todėl lėšas taip pat skirsto antstolis CPK ir Sprendimų vykdymo instrukcijos nustatyta tvarka (ne Taisyklių nustatyta tvarka). CPK 753 straipsnis lėšų paskirstymą sieja su antstoliui pateiktais vykdomaisiais dokumentais. Šiuo atveju antstolis lėšas skirsto tiems išieškotojams, kurie yra pateikę vykdomuosius dokumentus ir šių vykdomųjų dokumentų pagrindu yra užvestos vykdomosios bylos. Toks reglamentavimas yra pagrįstas, nes CPK 586 straipsnio 2 dalis draudžia atlikti vykdomo veiksmus be vykdomojo dokumento. Tuo atveju, kai antstolis realizuoja valstybės paveldėtą įkeistą turtą, jis neturi lėšų, gautų realizavus įkeistą turtą, skirstyti Taisyklių nustatyta tvarka.
- 8.4. Pagal skundžiamą teismo nutartį, antstolis, realizavęs įkeistą turtą, turi padengti skolą hipotekos kreditoriui, o likusius pinigus turi pervesti VI Turto bankui, kad pastarasis juos paskirstytų Taisyklių nustatyta tvarka. Toks reglamentavimas nėra nustatytas teisės aktuose. Taisyklėse reglamentuojama valstybės paveldėto turto realizavimo ir gautų lėšų paskirstymo tvarka (154–156 punktai, nuo 2023 m. balandžio 7 d. šie punktai neteko galios). Ji taikoma tais atvejais, kai turtą realizuoja institucija, turinti teisę realizuoti turtą Taisyklių nustatyta tvarka, tačiau ji neapima hipoteka įkeisto valstybės nuosavybės paveldėjimo būdu perėjusio turto realizavimo ir gautų lėšų paskirstymo. Taisyklių nuostatos šiuo atveju netaikytinos. Tiek hipoteka įkeisto valstybės paveldėto turto realizavimas, tiek šį turtą pardavus gautų lėšų paskirstymas – funkcijos, patenkančios į antstolio kompetenciją, o antstoliui priskirta kompetencija – lėšų paskirstymas – įgyvendinama išimtinai CPK ir Sprendimų vykdymo instrukcijos nustatyta tvarka.
- 8.5. Kadangi teismas skundžiama nutartimi priskyrė pareigą antstoliui vadovautis ne tuo teisės aktu skirstant lėšas (antstolis įpareigojamas vadovautis Taisyklėmis ir pervesti lėšas po įkeisto turto realizavimo VI Turto bankui po to, kai yra padengiamas įskolinimas hipotekos kreditoriui), šis teisės normų pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėtos nutarties priėmimui. Be to, konstatuodamas faktą, kad antstolė iki atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi „Luminor Bank AS“ neturėjo sustabdyti vykdomųjų bylų, o atsiskaikiusi su hipotekos kreditoriumi ir padengusi savo vykdomo išlaidas antstolė turėjo sustabdyti vykdomąsias bylas ir likusias po atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi ir vykdomo išlaidų padengimo lėšas turėjo pervesti VI Turto bankui, kad šis atsiskaitytų su kreditoriais teisės aktų nustatyta tvarka, nenurodė, kokiais teisės aktais ir kokiomis teisės normomis vadovaujantis tai turėjo būti padaryta, šiuo aspektu savo sprendimo nepagrindė.
9. Pareiškėja Lietuvos Respublika, atstovaujama VI Turto banko, atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti kasacinį skundą ir Šiaulių apygardos teismo 2023 m. balandžio 5 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 9.1. CPK 754 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta norma laikytina imperatyvia, nes įstatymo leidėjo valia aiškiai išreikštas jos privalomumas – jei lėšų atsiskaityti su kreditoriais nepakanka, kreditorių reikalavimai patenkinami proporcingai. 22 443 Eur lėšų likutis reikšmingas ir kiekvienam iš išieškotojų, kurie nebuvo įtraukti į lėšų paskirstymą, t. y. reikšminga dalimi bent iš dalies būtų padengtas kiekvieno iš jų reikalavimas.
- 9.2. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 5.63 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta norma yra speciali (normų konkurencija) – paveldėjimo teisiniuose santykiuose iš kreditoriaus nereikalaujama atlikti jokių kitų papildomų veiksmų siekiant gauti savo reikalavimų patenkinimą, kada palikimą priima valstybė. Kreipimasis į antstolį ir pradėtas priverstinis skolos išieškojimas laikomas tinkamu reikalavimų išviešinimu pagal CK 5.63 straipsnio 1 dalį, t. y. tokiems kreditoriams nereikia papildomai kreiptis į notarą. Šis principas turėtų būti taikomas kreditoriams, kurie kreipiasi ne į antstolį, bet nustatytu 3 mėnesių terminu – į notarą. Priešingu atveju tokiems kreditoriams keliamas perteklinis reikalavimas ne tik pareikšti reikalavimą notarui, bet ir inicijuoti priverstinį skolos išieškojimą.
- 9.3. Lėšų likutis, likęs atsiskaikčius su įkaito turėtoju „Luminor Bank AS“ ir padengus antstolės D. Petronaitienės vykdomo išlaidas, turėjo būti pervestas VI Turto bankui, kad pastarasis paskirstytų jį visiems kreditoriams, t. y. ne tik inicijavusiems priverstinį išieškojimą, bet ir savo reikalavimus pareikšusiems ir išviešiniusiems CK 5.63 straipsnio 1 dalies pagrindu.
- 9.4. Šiuo atveju niekaip nepažeidžiami kreditorių, inicijavusių priverstinį skolos išieškojimą, interesai, nes VI Turto bankas, remdamasis CPK 754 straipsnio 5 dalyje įtvirtintu proporcingumo principu, lėšų likutį paskirsto tarp visų kreditorių. Tačiau antstolis šiuo atveju dalį kreditorių diskriminavo, nors pastarieji tinkamai ir laiku išviešino savo reikalavimus, informuodami palikimo atsiradimo vietos notaro biurą.
- 9.5. Valstybei paveldint įkeistą bešeimininkį turtą, lėšų likutis po atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi ir antstolio išlaidų padengimo pervedamas įgaliotai valstybės institucijai (VI Turto bankui), o ši paskirsto lėšas visiems kreditoriams, tinkamai ir laiku išviešiniusiems savo reikalavimus po palikėjo mirties. Toks aiškinimas nepažeidžia CPK 628 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos normos. Priešingai, taip ginamas visų kreditorių interesas tais atvejais, kai bešeimininkis turtas yra paveldimas valstybės, nes lėšos paskirstomos vadovaujantis CPK 754 straipsnio 5 dalyje įtvirtintu proporcingumo principu, nediskriminuojant kreditorių.

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

10. Byloje ginčas kilo dėl antstolės veiksmų (išieškotų lėšų paskirstymo) vykdant išieškojimą iš skolininko (palikėjo), kai vykdymo proceso metu skolininko (palikėjo) turtą paveldi valstybė.
11. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad antstolė teisėtai paskirstė išieškotas sumas, perdavusi įkeistą skolininko (palikėjo) turtą išieškotojams CPK nustatyta tvarka. Apeliacinės instancijos teismas su tokiu sprendimu nesutiko ir nusprendė, kad antstolė, atsiskaičiusi su skolininko (palikėjo) hipotekos kreditoriumi ir padengusi savo vykdymo išlaidas, turėjo sustabdyti vykdomąsias bylas ir likusias lėšas turėjo pervesti VĮ Turto bankui, kad šis atsiskaitytų su skolininko (palikėjo) kreditoriais.
12. Antstolė kasaciniame skunde argumentuoja, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog antstolis, realizavęs įkeistą turtą, turi padengti skolą hipotekos kreditoriui, o likusius pinigus turi pervesti VĮ Turto bankui, kad šis juos paskirstytų Taisyklių nustatyta tvarka.
13. Pagal CK 5.62 straipsnį, palikimas paveldėjimo teise pereina valstybei, jeigu nė vienas iš mirusio palikėjo įpėdinių nepriima palikimo ar atimta paveldėjimo teisė iš jų arba nėra įpėdinių, arba turtas testamentu paliktas valstybei. Priešingai nei kitais paveldėjimo atvejais, valstybė atsako už palikėjo skolas neviršydamai jai perėjusio paveldėto turto tikrosios vertės (CK 6.62 straipsnio 3 dalis). Atitinkamai dėl universalios teisės perėjimo valstybė vietoj palikėjo tampa skolininke vykdymo procese ir perima pareigą atsiskaityti su kreditoriais, bet, kaip minėta, neviršydamai paveldėto turto, t. y. tokio dydžio, kiek vertas paveldėtas turtas. Valstybei palikimas pereina pagal įstatymą, jeigu egzistuoja CK 5.62 straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos.
14. Valstybės specifinis subjektiškumas ir ypatumai paveldint mirusio asmens turtą lemia poreikį atsižvelgti į tai, vykdant išieškojimą iš turto, kurį paveldėjo valstybė. Todėl CPK nustatytos specialios taisyklės, kai išieškojimas vykdomas iš valstybės paveldėto skolininko turto.
15. Pagal CPK 626 straipsnio 1 dalies 1 punktą antstolis privalo sustabdyti vykdomąją bylą, skolininkui ar išieškotojui mirus, taip pat reorganizavus ar likvidavus juridinį asmenį, kuris yra skolininkas ar išieškotojas, jeigu atsižvelgiant į teisinius santykius galimas teisių ir pareigų perėmimas. Jeigu mirusio skolininko turtą paveldi valstybė, išskyrus atvejus, kai vykdomas išieškojimas iš įkeisto turto, sustabdydamas vykdomąją bylą, antstolis privalo panaikinti skolininko turto areštą.
16. Pagal CPK 628 straipsnio, reglamentuojančio vykdomosios bylos sustabdymo terminus, 4 dalį vykdomoji byla, kurioje mirusio skolininko turtą paveldi valstybė, išskyrus atvejus, kai vykdomas išieškojimas iš įkeisto turto, sustabdoma tol, kol valstybės institucija Vyriausybės nustatyta tvarka realizuos valstybės paveldėtą skolininko turtą ir apmokės antstoliui vykdymo išlaidas, apskaičiuotas iki vykdomosios bylos sustabdymo dėl to, kad mirusio skolininko turtą paveldi valstybė. Kai valstybės institucija atlieka šiuos veiksmus, pagal CPK 629 straipsnio 1 dalies 12 punktą, vykdomoji byla turi būti nutraukiama.
17. Taigi, kai valstybė paveldi skolininko neįkeistą turtą, iš kurio skolų išieškojimą vykdo antstolis, teisės aktų nustatyta tvarka įgaliota institucija realizuoja šį turtą teisės aktų nustatyta tvarka ir apmoka antstoliui vykdymo išlaidas, taip pat atsiskaito su palikėjo kreditoriais, o po šių veiksmų atlikimo antstolis nutraukia vykdomąją bylą. Tuo tarpu kai valstybė paveldi įkeistą turtą, iš kurio iki palikėjo mirties buvo pradėtas išieškojimas, antstolis tęsia išieškojimą iš šio turto ir atsiskaito su kreditoriais. Tačiau minėtos teisės normos nereglementuoja situacijos, kai, antstoliui realizavus valstybės paveldėtą įkeistą turtą ir atsiskaičius su vykdomojoje byloje dalyvaujančiais kreditoriais, lieka lėšų ir yra kitų palikėjo kreditorių, kurie prisijungę prie antstolio vykdomo išieškojimo.
18. Siekiant užpildyti šią spragą, minėtos vykdymo procesą reglamentuojančios nuostatos, įtvirtinančios antstolio veiksmus vykdant išieškojimą iš skolininko turto, kurį vykdomo proceso metu paveldi valstybė, turi būti aiškinamos sistemiskai su iš skolininko realizuoto turto gautų lėšų paskirstymą reglamentuojančiomis specialiomis teisės aktų teisės normomis.
19. Pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punktą, valstybė gali įgyti turtą, jį paveldėdama, pagal šio straipsnio 2 dalį, Vyriausybė nustato konfiskuoto, bešeimininkio, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas paimto ar perduoto turto, daiktinių įrodymų, radinių ir valstybei priklausančių lobų (toliau – valstybės perimtinis turtas) perdavimo, apskaitos, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir atsiskaitymo, grąžinimo ir šio turto, pripažinto atliekomis, nurašymo tvarką. Valstybės perimtinį turtą, atsižvelgiant į turto rūšis, realizuoja VMI ir kitos įstatymuose nustatytos valstybės institucijos šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.
20. Taisyklių 76 punkte nustatyta, kad mokesčių inspekcijos administruojamo turto realizavimą šių Taisyklių nustatyta tvarka organizuoja mokesčių inspekcija. Mokesčių inspekcijos administruojamo turto pardavimo elektroniniame aukcione tvarką nustato mokesčių inspekcijos viršininkas.
21. Taisyklių 154 punkte nustatyta, kad lėšos, gautos pardavus mokesčių inspekcijos administruojamą turtą, paskirstomos šia tvarka: mokesčių inspekcijos patirtoms būtinoms išlaidoms (išlaidoms notarams, turto registravimo išlaidoms ir kitoms išlaidoms, susijusioms su palikimo priėmimu) atlyginti (154.1.1 papunktis); antstolių vykdomo išlaidoms, įskaitant CPK 753 straipsnyje nustatytą tvarką apskaičiuotą antstolių atlygį, apskaičiuotoms iki vykdomosios bylos sustabdymo dėl to, kad mirusio skolininko turtą paveldi valstybė, atlyginti (154.1.2 papunktis); palikėjo kreditoriams CPK nustatyta tvarka, neviršijant valstybei perėjusio paveldėto turto tikrosios vertės (154.1.3 papunktis).
22. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad valstybei 2021 m. lapkričio 25 d. paveldėjimo teise perėjo palikėjo (skolininko) butas. Skundžiamu 2022 m. rugpjūčio 22 d. patvarkymu antstolė paskirstė išieškotojams išieškotą 53 040 Eur sumą, iš jos 30 597,78 Eur pervėdė išieškotojui hipotekos kreditoriui („Luminor Bank AS“).
23. Byloje taip pat nustatyta, kad dalis skolininko (palikėjo) kreditorių, kurie nebuvo pradėję priverstinio vykdymo proceso prieš skolininką, yra pareiškę ir išviešinę savo reikalavimus pagal CK 5.63 straipsnio 1 dalį. Taigi šioje byloje dalis skolininko (palikėjo) kreditorių buvo pareiškę reikalavimus antstoliui ir pradėję vykdymo procesą, o dalis – ne.
24. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šios nutarties 15–21 punktuose aptartą teisinį reglamentavimą, nulemtą išieškojimo iš valstybės paveldėto skolininko turto ypatumų, pritaria apeliacinės instancijos teismo išvadai, kad, remiantis CPK 626 straipsnio 4 dalimi ir nurodytomis Taisyklių nuostatomis, antstolė, atsiskaičiusi su hipotekos kreditoriumi ir padengusi vykdymo išlaidas, patirtas iki vykdomosios bylos sustabdymo, turėjo sustabdyti vykdomąsias bylas ir likusias po atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi ir vykdymo išlaidų padengimo lėšas pervesti VĮ Turto bankui, kad šis atsiskaitytų su kreditoriais Taisyklių ir CPK tvarka. Tokiu būdu būtų vienodomis sąlygomis tenkinami visų skolininko (palikėjo) kreditorių reikalavimai (išskyrus hipotekos kreditorių), nepriklausomai nuo to, ar jie buvo pradėję skolininko (pareiškėjo) atžvilgiu priverstinį vykdymo procesą. Todėl skundžiamas antstolės 2022 m. rugpjūčio 22 d. patvarkymas dėl išieškotojų lėšų paskirstymo vykdomosiose bylose, išskyrus dalį dėl lėšų paskirstymo išieškotojui hipotekos kreditoriui („Luminor Bank AS“), yra neteisėtas.
25. Sistemiskai aiškindama CPK 626 straipsnio 4 dalį, 628 straipsnio 4 dalį ir nurodytas Taisyklių nuostatas, teisėjų kolegija nusprendžia, kad šiuo atveju, kai skolininko (palikėjo) turtą vykdomo proceso metu paveldėjo valstybė, antstolė, atsiskaičiusi su hipotekos kreditoriumi, turėjo sustabdyti vykdomąsias bylas. Sustabdžiusi vykdomąsias bylas, antstolė lėšas, likusias po atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi ir vykdymo

išlaidų, patirtų iki vykdomosios bylos sustabdymo, padengimo, turėjo pervesti valstybės institucijai, kuri jas turi paskirstyti skolininko (palikėjo) kreditoriams Taisyklių nustatyta tvarka. Tokiu būdu valstybės institucija patenkina visų likusių skolininko (palikėjo) kreditorių reikalavimus pagal specialią teisės aktuose nustatytą tvarką.

26. Toks vykdymo procesas ir palikėjo kreditorių reikalavimų patenkinimas atitinka ir CPK nustatytą kreditorių lygiateisiškumo principą, taikomą vykdymo procese. Remiantis CPK 754 straipsnio 5 dalimi, jeigu išieškotos sumos neužtenka visiems vienos eilės reikalavimams visiškai patenkinti, jie patenkinami proporcingai kiekvienam išieškotojui priklausančiai sumai. Jeigu to paties išieškotojo naudai vykdomos kelios vykdomosios bylos, išieškotos sumos skiriamos reikalavimams anksčiausiai pradėtoje vykdomojoje byloje patenkinti.
27. Nepagrįstais laikyti antstolės kasacinio skundo argumentai, kad analogiška situacija susiklostytų, kai skolininko turtą paveldėtų jo artimieji ir tokiu atveju antstolis, realizavęs turtą, likusias po atsiskaitymo su hipotekos kreditoriumi lėšas pervestų palikiną priėmusiam asmeniui, kad šis patenkintų reikalavimus. Toks vykdymo procesą reglamentuojančių teisės normų aiškinimas nepagrįstas, nes CPK ir Taisyklėse nustatyta speciali skolininko kreditorių reikalavimų tenkinimo tvarka taikoma tik tuo atveju, kai jo turtą vykdymo proceso metu paveldi specialus subjektas – valstybė.
28. Taip pat atmestini kaip nepagrįsti kasacinio skundo argumentai, kad apeliacinės instancijos teismas skundžiamos nutarties nepagrindė teisės normomis. Skundžiamoje nutartyje nurodytos ginčo sprendimui aktualios CPK ir Taisyklių teisės normos, kuriomis teismas ir pagrindė padarytas išvadas (CPK 263 straipsnio 1 dalis).
29. Apibendrinama nurodytus motyvus, teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas teisingai taikė vykdymo procesą reglamentuojančias teisės normas ir priėmė teisėtą ir pagrįstą nutartį. Todėl antstolės kasacinis skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Šiaulių apygardos teismo 2023 m. balandžio 5 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Andžej Maciejewski

Donatas Šernas

Agnė Tikniūtė